КъБР-м И ПАРПАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

Nº69 (21.227)

2008 гъэм мэлыжьыхьым (апрелым) и 9, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдок!

И уасэр соми 3-щ

•

УФ-м щэнхабээмрэ ціыхубэ хъыбарегъащіэ Іэнатіэхэмкіэ и министр С лексканду узыкары выповрен и то откумуют получуют получуют и получуют и получуют и получуют и получуют получую

"НалшыкщІакхъуэ" ООО-р

КЪЫЗЭ УАХЫЖ ОХъыбар гуапэ

Мэлыжымым и 7-м Къз-бэрдей-Балькъэрым гүфіз-гьуз шытыкізм иту къвшы-зэіуахыжаш зэрагьэнэшы-жа Налшык шіакхъуз заво-дыр.

ИЛЪЭСИЩКІЭ мыла-жьэу щыта ІуэхущІапІэр зэгъэпэщыжыным и мылъку жыу шыта ІуахушІапІэр эзгьэгізшкажынам інмальку шыла каммитакамі Мэаку шыла каммитакамі Мэаку шыла каммитакамі пуак іншала (дама этгэгізшкамі підана, оборудованішізхэр шілгьэуваш, Шакхьу эндуажытахы проектышірэ штэмэзараш проектышірэ штэмэзараш мэзку шыла "Агро-3" ортанизаці», жый хыра заманамі заражыту шыла "Агро-3" ортанизаці», жый хыра заманамі зам

кІэ. Лэжьэн щІадзащ Прези-дент Къанокъуэ Арсен мызэ-

-къзакитъзиван Яриным.
Заподващам и ляжъяе!знум теухучуз къзпельвахи преспубликам маккуман хозяйствъмра ерыскъпихъзхъмк 1 в иминетр Еризърни Темболэт, Мэзкуу щы!з
"Антей" компание гуным и унафон! Илясов Дыггрий,
"Напшъвещасхъу" ООО-м и тъъзмадэ Карпов Александя нэтъэуш(хэри. Карповым заводыр зфразытъ-увужахумур Правительствъмрафівацір зкунщітельствъмрафівацір зкунщі-

"Налшыкщ1акхъуэ ООО-р зэраут1ыпщам и фІыгьэк1э цІыху 200-м Ізна-т1э ягьуэташ, а бжыгъэр 2009 гъэм и к1эм 350-м нэ-сынуш, Я улахуэхэр ику иту сом 8000 мэхъу.

сынуш, Я улахуэхэр ику иту сом 8000 мэхъу.
Заводым езым и продукцэр циццэну тыкуэнхэр къызэ- унхыну и мурадци, ЩТа-кхъуэ нэххыфГдыдэм соми 9, япэ сортым соми 8,5-рэ, булъкђа цЫкПухэм соми 4,5-рэ уасэу хуагъэувынуш,

ЗЕЙ Гъузер.

зэрыщагъэсэбэлым кіэ-лъплъннри. «Шэрэджрай-газ» Іуэхущіаліэм нобэ игъз лажьэ ціыху 50-р жэуаппы-ныгъэ яхэгъу я къалэным зэрыбгъэдэтым и фіытъэ-кіэ, газым епка насыпын-шагъэ мыбы къыщыхъуа-къым.

Тхьэр зыхуэупса сауэ зэрыхуэлэжымрэ. Лізщіыгъуэ кіуам и 90 гъэхэм дунейм къыгтехьа абы и кіавка» тхыдэ трилоггер адыгэ, элтературам и хъугъуэфіыгъухэм ящыщ зы хуэш, Хэхэ адыг эхэм я шіболэм къалзкалшім сы хуэш, Хэхэ ин хэм ушіболэм къалзна калшім сы хуэш, Хэхэ прэ жылімам, харажыр сыгу и раз калынам сы калынам калынам

Зэчий гъунапкъэншэкІэ

шык щагъэльэпlащ адыг: тхакlуэ, кинорежиссер композитор, щіэныгъэл Къандур Мухьэдин и ныб илъэс 70 зэг

КЪЭРАЛ киноконцерт гъэлъэгъуапіэм и пэшыш-хуэмрэ Щоджэнціыкіу Алий и ціэр зезыхьэ Адыгэ драмэ театрымрэ пщыхьэ-щхьищкіэ зэкіэльыкіуэу щекіуэкіа гуфіэгъуэ зэхы-хуэм шізни Къръм марама прізника править прави править править

драму театрымра пшыхызшкимцик закіз-тыкізу у
шкимуміа түрізгізу з эхміжазы шкішіш кісьі у
ресен, УФ- м. шэнхабазмирцівхуб экмібаретьашізІзнатізхэмкіз и министрСоколов Александр,
кыбр- м. и Правительствэмру Парламентымрэ эхтэхр, США-м, Инджылызым, Швейцарнем, Германием, Голланидем, Бельгием, Франджым, Тівркум, Иорданием, Бельгием, Франджым, Тівркум, Иорданием, Бельгием, Франджым, Тівркум, Иорданием, Бельгием, Франджым, Тівркум, Иорданием, Бельгием, Оранджым, Тівркум, Иорданием, Бельгием, Пранум, Норданием, Бельгием, Терманисм, Бельгизм, МожБельгием, Пранум, Норданивы, Меймузан, Черкеск, Камаложим Испуазару часькой пыркамуза Мухаэдинр (парказару мужыстых пыркамуза Мухаэдинр (парказару мужыстых у
паркамузаный пыркамузаный у
паркамузаный у
паркамузаный у
паркамузаный у
паркамузаный у
паркамузаный
паркамузаный увышэ щхьэхуэ еуоыд ди юбилярым - тхакІуэ́, режиссер, композитор Кэвндур Мухьэдин. Абы и гъвшэри и гуащэри дэркіз и щапхъщ къызыхэкІа льэпкъымрэ адэжь льахэмрэ хуиІэ льагъуныгъэ гъунапкъэншэмрэ нэгъэ-

■Шэрэдж куей

Я нэІэ

КЪЭЛЪЫТАПХЪЭЩ, рес публикэм и адрей шына

КЪЭЛЪБІТАПХЪЭЩ, республикэм и адрей щівнапэхэм ельытауэ, бъм ис
къузжэхэм мы лэжьытээр щегъэкіуэківныр шына-тууэншуэ ээрьшцымытыр; уэрхэм я гушіыіум итш, ешахупіэ задэхэм кіэрытыпэу йокіуэкі. Пум щыгъуэми усакъвын хуейц, Мы заманым ирихьэлізу Шэрэдж
муейм къвищапшытац газ

куейм кымданшытай газ гуэшылізу 9-м, абыхэм къахэкі къуданэ цихьэхуэ 39-м, «таз псыкъумикі» зэ-джэ ізнатізу 21-м, газ щы-зэхуахьэс ізнатізу 7-м я шытыкіар зыхуэдэр. Ипъэс йсом зэпыуркым унатыуэхэмрэ іуахущапіз цихьзуухэмрэ ізахущапіз азрыщагъэссэбэлым кіз-

альмытьлый эжир эра-зальмытьлый эжир эра-гьэбгына и адэжхэм я наргазэацийнымий экуа къдал-наргазэацийнымий экуа къдал-наргазэацийнымий экуа-кан ука-кан ука-зан ука-

адэжь льахэміг дуней псоми кышцальыте ткыль куэд.

Литературым щыхуээфіэкіам ельыттауэ кыпцальытауэ кыпцальытауэрыккурэ апхуэду куэд шіакъым, ауэ музыкэ и льэныкыуумы абы кырыкыумыхаш ээчийим тельыкуумы абы кырыкыумых жү тепьаржэ. Абы и Гэдакъащізкіхор хуэфащі рыдзу жальжатащі ди льяпіками и макьам эху-гуу эфіытъу ухэм. Урысейми хаму възралхэми выші музыковерхам я щытьку кимляжььафащ. Абхьаз усакіуз цізрыіуз Чачкапие Денис зэ-рыжиіауз. Кывлиру Мухьэдин езыр зэрьшину симфониещ, ар дз шыбольатьу абы сыт хуэ-дз гъздаржу нуятівныгьаму и хильхы гуэн-шіэм. Абы и гум щызэложку маккьамэ 1эмэ-псымэ мелуэн бжыгьэхэр, Кавказым и пъзнікьзэм я гурыгьу-гурыщізхамиіз, я тхыц-дэм и даущія, я жыулсапізжурэ я гурыш нахухуаміз тьэнщіащ Кьанцур Мухьэдин и ро-манхэри и музыкори. манхэри и музыкэри»

(КІэухыр 2-нэ нап.).

⊕ <u>Trestanden</u> proofygeneratie

трагъэтщ Арэшыкъуэ Рауф й къулыкъущТэ

и Шэрэлж куейм хиубы-дэ жалаг гунпшым но-дэ жэхтакым газыр зды-нэмыса. Кидометр 300-Кээ жүкхүэдия бжы-мийэр мыудыни лашир-кратхумрэ оккымхээмрэ абыхэм я шытыкіэр кыпшыгэ -Шэрэлжрай-газ- гузхушіаніэм и сле-сархэм. къэрэшей-шэрлжэс Республикэм и Президентым и пресс-Іуэхущіапіэм къызэритамкіэ, Батдыев Мустэфа и унафэкіэ, Арэшыкъў Рауф Къэрэшей-Шэрджэсым лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкіэ и министру ягъэуващ.

ПРЕЗИДЕНТЫМ и унафэкіи къулыкъум трагъэкіащ Ас-гъэныкъуэ Руслан, апхуэдэ гъэіукіэ Батдыев Мустэфа зыхуигъэза нэужь.

> Сыхъум нэхъри зэІузэпэщ щІыным теухуауэ

<u>щытыкіэмрэ абыхэм зегъзу-</u> жынымкіэ щыіэ іэмалхэмрэ». Алхуэдэ фіэщыгьэ-ціэр зиіэ «стіол хъурей» иджыблагъэ Сыхъум ще-кіуэкіащ. Абы хэтащ къа-

КЪЫЗЭХУЭСАХЭМ я пащ-хьэм къыщыпсэлъащ Сыхъум хьэм къыщыпсэльащ Сыкъум къалэ администрацэм и унафэщ! Лабахуа Алиас, рес-публикам узыншагъэр хъума-нымк! о министр Маршание Зураб, Сыхъум къалэ сове-тым и депутатхэр, ЖКХ-м и унафэщ!хэр, ногъуэш!хэри. Ахэр тепсэльыхьащ Абхьа-зым и къалэ инхим хуадэу зэlузэ-лэш хъун шхъок! у иоагъзп тышы мілым хуэдэу зэіўзэ пэщ хъун щхьэкіэ ирагъэ кіуэкі лэжыыгъэхэм, къапэ щылъ гугъуехьхэм, ахэр гъз-кіуэдынымкіэ щыіэ іэмалхэм

АБХЪАЗ. «Къвлащхьэ: «Кырлания карания каран ХЬЭШЫКЪУЕЙ Олег

●Алыдж-урым бэнэкІэ Европэм и чемпион

Хъущт Аслъэнбэч

Финляндием и Тампере къалэм алылж-урым бэнэкіэм-кіэ шекіуэкіа европэ чемпионатым Битокъу Юрэ и гъэсэн дильэнкьэтъу Хъушт Асльэнбэч янэ увыпіэр кымпихьаш.

УРЫСЕЙ Федерацэм и ко-мандэ кыхуэхам и дышэ ме-даль закьээр кыхуунхыщ кын лограмм 96-рэ зи кызгаагы-лицензэ кызгэрыратари.

УФ-м узыншагьэр хьумэ-нымрэ социальнэ зыужьы-ныгьэмк1э и министр Голиковэ Татьянэ жиІаш къэра-лым пенсэхэр щат зэманыр шагъэгувэ хуэдэу ягъэхъы-бархэр зэрымынэжыр.

Ахъшэр мы мазэм и 4-м шІынальэ псоми хуагъэхьаш. щІынальэ псоми хуагьэхьащ, аршхьэкІэ мэлыжьыхым и 7-р блышхьэм хуэаги, язы-ныкьуэ шІыпІэхэм ар къыІа-хыну щыхунэсакъым. Къэра-лым бгьэдэльщ, зэпымыууэ зыхагьахъуэ пенсэхэр лІыжьфызыжьхэм, ныкъуэдыкъуэ-хэм, нэгъуэщІ зыхуэфащэхэм и чэзум зэраритыну мылъку, къыхигъэщхьэхук ащ мини-

Инхэмрэ цІыкІухэмрэ

Урысейм и промышленник-сэмрэ хьэрычэтыщІэхэмрэ я хмрэ хьэрычэтышілхмрэ я союзым и зэІушілм къмщы-щыпсальзм, УФ-м и Презв-денту иджыблагьэ хаха Мед-велев Дмитрий жиіаш компа-ние нихэм хьэрычэтышіл ла-жьыгьэ машілм зышіагьэ-

къуэн зэрыхуейр. Иужьрейхэрщ цІыхухэр Иужьрейхэрш цІыхухэр нэхьыбэу зыщІаупщІэ хьэп шыпхэр зыщІыр. Компание инхэр я щІэгьэкьуэну, абы-хэм ди къэралым и экономи-кэм зрагъзужьыфынущ. Ар къамыльытэу хьунукьым.

УФ-м и ФСБ-м и унафэш! Патрушев Николай жи!аш нэгьээш! къэралхэм я шэху-рылажы Іуэхущ!ап!эхэм, ду-иейнсо экстремист лии зэгухьэныгъэхэм Урысейм щытыкІэр шызэІыгъэхьэным

тыктэр шызэтыгьэхьэным мылькушхуэ зэрытрагьэ-кіуалэр.
Псори зыхуэгьэзар власт-хэм пэшіэувэн, ціыху къызэрыгуэкіхэм я мамыр псэукіэр зэіызыщіэн шіэлххаджащіэ гупхэм хыхьэнухэр къэгъуэ-тынырщ. А мурадым папщІэ къагъэсэбэп Іэмал псори -псом хуэмыдэу щІалэгъуалэм псом хуэмыдэу шlалэгъуалэм щыщ куэд зэрылэжьапІэн-шэр. Ахэр куэдкіэ къагъэгу-гъзурэ, ягъэжакъуэ. Ауэ кlуэ пэтми, нэхъ мащіэ мэхъу къагъэпщіэфхэр, къыхигъэщ-хьохукіащ Патрушев Нико-

Къалэр къалэ хъужынукъым

Самарэ областым шыlэ Ча-паевск и Іэташхьэм кънгьзу-ИНАЛ Мухьэмэлик

ជាក្នុងរបស់ក្រ <u>โ</u>មរាបក្រុងក្រុងរៀ

Псоми ятекІуэр лэжьыгъэрщ.

Финал ныкъуэм Асльэнбэч цыһущіац пряжырей дунейпсо чемпион, куржы бэнак Іуэ Нозадзе Рэмэзан. Икі и, бэнак Іуэза рэрыжа-Іэши, ар «ээпкъритуъащ» бжыгъэшхуэк Із - 5:0-рэ Финал ныкъуэм Аслъэн-●/Іъэпкъ проект ожыг ьэшхуэк1э - 5:0-рэ 7:0-у. Финалым зыГуща нэ-мыцэ бэнакГуэ Энглиш Мирко гугъущэ демыхьу дыщэ медалыр къыфГи-хьаш.

сьащ. Зэхьэзэхүэм хъярзынэг къмщагъэлъэгъуащ Що-къалэ Олегрэ (кг 84-рэ) Аб-дулин Аслъэнрэ (кг 60). - Олег зэхьэзэхуэм фІы ды-

 Олег ээхьэээхүэм фіы ды-дэу хүэхьэзыру щыташ, аршхьэкіэ тегушхуэныгьэ ээрыхэмыльам къыхэкіыу, тек Іуэныгъэ къыхуэхьа-кьым, -жиіащ УФ-м бэнэкіэ хуитымкіэ и командэ къыхунтымкіэ и командэ кызахам и тренер нэхышкул, хузам іт ренер нэхышкул, хузнейрэ дунейнсо чемпи на учемпературы и призер Когуашвили Гоги. Аслъэн мынкурды зэхьэээ хузшхуэхэм ягэ дылэу цыбанзу арат, 1эзагьэ зэрыху-римыккуам и зэранкіэ жэз медалыр ГэнЦэкlани.

ЖЫЛАСЭ Замир. 🛭

ваш езыр зи унафэшІ къалэр ирахыну.

000

ирахыну.
Абы къызэрилъытэмк[э, жылагъуэр изгъуэщ [ш[ып]э жылагъуэр изгъуэщ [ш[ып]э жылагъуэр изгъуэц] и ужь зэман гыандэрэ мыбы хими Бильгэр куэлу шагъэхьэзыраш. Уеблэмэ, шкъухь гуащ[э зыхэт шэдылъэхэр шыкуэлш. Кългъм и илым гылын тыры кара жылагы тырылъэхэр шыкуэлш. Къалэм и тхьэмадэм и ф1эщ хъуркъым щытык1эр иригъэ-ф1эк1уэжыфыну. Чапаевск жьэн узыр къыщыукъубеящ, жээн узыр кынцыужуосанд, областым щыпашэш нарко-тикхэу щызэрагъакТуэхэм я куэдагъымкЪ. Пэжщ, Іэтащ-хыэм къыгуроТуэ къалэр зэры-щыту нэгъуэщТ щТыпТэ бгъэщыту нэгъ́ўзші шіыпі оты-Іэпхьуэну зэрымытыншыр, абы ильэс бжыгьэ зэрыте-кіуэдэнур. Зэкіэ ар зыхуейр псымрэ хьэуамрэ зыгъэкъаб-зэ Ізмэпсымэхэр щіыпіэм щагьэувынырщ.

Евросоюзым къыщашта унафэм инкъ итк1э, Европэм и уэгум хэт кхъухълъатэхэм

и улум хэт кхахуальагэхэм исхэм жып телефонхэр къв-гъэсъбэн хъунуш.
Пэжи, мыр хабээ пыухы-клажэм тетын хуейш, Пса-пъэм и къртырк1р, кып теле-фоныр кърах щыхъунур кхыухыбаатэхэр уэлум нэхь жыжкэу хыхва нэужыКэш, итанэ а телефон и Пэужы-итанэ а телефон и Пэужыжыжьэу хыльа пэужый ИтІанэ а телефон лізужый гъузхэр зэран хъуфынукъым. (ИТАР-ТАСС).

◆ Америкэ-инджылыз коали-цэм и дзэхэм Багдад къы-щащта махуэщ (2003). ◆ Тунисым щагъэлъапГэ езы-

хэм я къэралым и щхьэхуи-тыныгъэм щІэбэну зи псэ тыныгъэм щіэбэну зи пеэ зытахэм я фэепльыр. Ильос 70 и пэкі (1938) франджы властхэм гушіэтьуншэу зэграукіащ льэпкъ парламент къмзэратьэпэшыну къатьзу-ву иратьэкіум хітахэр

къызэра. ... ву ирагъэкlуэкlа мал... кјум хэтахэр. ♦ Илъэс 75-рэ и пэкlэ (1933) «къыщызэ!уахащ «й Етјуа-

«Пащтыхь Николай ЕтЈуа-нэм и ц1эр зезыхьэ Урыс унэр», Мы зэманым Щэны-гьэмрэ техникэмк1э Урысей центрш, • Илльо 70 и пэк1э (1938) кьальхуащ кьэрал, политикэ элжыаЦуэ, УФ-м и ліыкЦузу Украинэм щы1э, 1992 - 1998 гъэхэм Урысейм и Прави-тельствэм и УнафэшІу шыта

Черномырдин Виктор. ♦ Илъэс 75-рэ и пэкІэ (1933) ФИТЬЗС 75-рэ и гож 1933)
 къвъзкум франджы актер Бельмондо Жан-Поль.
 ФИБТ-РЬ КЪБМИ-БЕЯН СЕМ-БЕЯ 28-М. КЪУ-КЪРВИН СИКЪТ 20-рэ да-КЫКЪ 24-М.
 ФИЗАТУМ И КЫКЪБЕТЫ СЫКЪТ 20-рэ да-КЫКЪ 24-М.
 ФИЗАТУМ И КЫКЪБЕТЫ СЫКЪТ 12-рэ дакънкъ 28-рэ.

Иужьрей илъэситІым

Урысейм и мэкъумэш банкым и фіыгъэкіэ мэкъумэш ізнатіз-хэм я іуэхур йофіакіуэ.

ДЫГЪУЖЬЫКЪУЭ Андемыр

ри, Тэрч къалэм щыІэ еджа-€ Къэралкъулыкъущіапіэхэм

Бжыгъэ пыухыкІам и піэкіэ «КъБР-м щыщ унагъащіэхэр псэупіэ-кіэ къызэгъэпэщын» республикэ про-

праммэ хэхам хэт хъунухэм я ныбжьыр илъэс 35-м нэсу ягъзуващ. Абы теухуа законопроектыр Правительствэм и зэјущіэм щыдаіыгъащ. зэгущгэм щыдагыгьащ. Документым щытепсэлъыхьым, КъБР-м Щіалэгъуалэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмрэ я Іуэхухэмкіэ и къэ-

рал комитетым и унафэщі Пащты Борис къыхигъэщащ унагъащізхэм иратыну субсидиехэм трагъэкіуэдэн папщіз 2008 гъэм федеральнэ бюджетым къиутіыпщ ахъшэр зэрытрагуашз щіыкіэр зэрызэрахъуэкіыр. Япэм щыіа щыкізр зэрызэрахьуэкіыр. Ніпэм щыів бжыгъэ пыухыкіам и піокіз дэтхіэн бюджетми хухах ахъшэр тращіыхь щіынальзама я къулеягьым. Абы те-щіыхьауз зэхьуэкіыныгьэ гуэрхэр ха-мылъхьэу хэуркьым республикэ бюд-жетымрэ муниципальна щіынальзэм я бюджетхэмрэ ахъшэ къызэрыхах щіыкізми.

А псоми япкъ иткіз программэм хэт хэм папщіз псэупізхэр щіыным текіуэ дэнур КъБР-м щызэхалъхьэ проценти 10-р республикэ бюджетым, процент 30-р федеральнэ бюджетым я хьэкъкіэ, адрей процент 60-р езы унагъащіз-хэм я ахъшэу.

КъуэдзитІ къудей

КъБР-м Физкультурэмрэ спортымкіз и къэрал комитетым штаткіз цыпажьз-жэм я бжытьэм зэхтуэкінытьэ халь-жэвц. Къэрал мылькур нэхь зэгъзаз-худуз къвтьасоболын, лажэвизр ира-гьофізкіуэн мурадкіз, мы іузхущіа-пізм и унафэщіым къуздзу щы иізу щытамэ, ахэр тіум нэсу ягъэмэщіащ.

ХЬЭПЭ Маринэ, КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-lyэхущlапіэм и лэжьакіуэ.

Къандур Мухьэдин и гъа-шјэмрэ и гуашјэмрэ теухуа хъыбарх эр измыжыјзса хъу-нуш, абы и зэфјэкјым и зы Іы-хээ к упшјафјэр - кинематог-рафър - гульытэншэу къзд-гъанэмэ. Къандур-кинор-жиссерыр илъэс куздиоре-жиссерыр илъэс куздиорежиссерыр ильэс күрэдк Гол-ливд шылжыш, саутьэт льы-піэ захуэмыдэхэр зыхуагьэ-фица худомествення, осу-ментальнэ фильм куэл три-хаш, Иумырейуэ трика «Бты-хэм, шыгтуушца «Флимым 2005 гызм жагууткуум и 15-м иейпсо кинофестивалу це-кіумайм и саутьэт шкахуар кышуккаш, и іздактышумыр кышуккаш, и іздактышумыр кышуккаш, и іздактышумыр кышуккаш, и іздактышумыр мамылишінаху іздакты

къвщихъвщ, и Іздансьзијямісьм мамыршівку урхур Іззуу уктьы зэрьщить эльэть уми папшіз-Кізщіу жыпізмя, Кьандур Мухьарин Ткьар къвых уупсащ зэчит гунувико-мизир зэфіз-квандурым и творучествам Кьандурым и творучествам кьандурым и творучествам кыргутут зырам. Ткандурам зышыбдзейуэ утепсэлькымар курам, такарам, такарам ар къзлънга «къвламкіз я кураму, курам; такарам, така

псэмрэ уи дуней тетыкіэмрэ пэгъунэгъу ціыхухэм, уи ізда-къэщіэкіхэр гунэс зыщыхъ у-хэм, абыхэм къыбдаіэт уи ма-

Зэчий гъунапкъэншэкіэ Тхьэр зыхуэупса

пізма сз езівр сы-музыканту максіз-музыканту максіз-роді пізма пізма різма пізма пізма різма пізма пізма пізма пізма пізма пін езізр пірпу-жеру и Іздакъшізкізр впізу тізку къвішрижар. Контро-тър шекіуэнат Чайковскам пі ціэр зэрикьзу Москва дэт кон-серваторэм и пэшкшхуэм -Урысейм и зыкьэтьэльэтьуа-піэ нэхььюф дыдэм. Кьанду-рым и музыкэр псэм льоїэс, кызызыхай льэпкым и псэ-устислиять и псэм ображений и псэ-устислиять и псэм ображений и казарин и гум кыйстыэр М мых ображений и псэм ображений и казарин и гум кыйстыэр М мых ображений и псэм ображений и тературыми режиссурэми. къванур шызэхыбох обы и ли-тературэми режиссурэми. Ныщьобо зи гутку яща «Бта-хм щыгтуэмд» футкамур ма-къзмурш зытеруура, псям къви-Ст и псляз» кlыхыми зез-мыт-рашу сыху ейщ си ныб-кызтуурм Мукоэдин цисьшэ эрэ соктужкуру. Къвидур Мукоэдин цисьш-уро соктужкуру. Къвидур Мукоэдин и твор-ческу пшыхыыр ятъэдэхэгуу.

ческэ пійыхыйр ягьэдэхэну, абы и классикэ макьамэр ягьэзэшізну утыкум кыхыа артист цірэрыў поори койтярым путст цірэрыў поори койтярым цірэму путст Утким Миха-ціраму путст Утким Миха-на, УЭ-м ційых зиі эн артист Черков Александр, дунейтись макьамэ эзкаэзау жжм я пау рубрысей), Голубевэ Кирэ (Германие) сымэ уейт Мухы-дин и махуэр абы и адэжь льа-жэм ээрышальна-эльяалізм хэты-чу обитярым и льахэтуужа ээрым замыр турат-эльатьчуу. Абыхам ягьэзэшіаш «Носталь-ти» фортенначы сноттар на окраничной разгальтатьчуу. Абыхам ягьэзэшіаш «Носталь-ти» фортенначы» спара устаней камараму прама устаней камараму прама устаней камарам устаней камарам устаней камарам устаней камарам (Камарам) — камарам устаней камарам устаней камараму (Камарам) — камарам устаней устаней (Камарам) — камарам устаней (Камарам) — камарам устаней устаней

хуаіэту утыкум нэхьалэ къра-гъзблагъэри, программэр «Мемория концертым и япэ уймемория концертым и япэ уймемория и къуз Алим, Англием шыэ Пурсельным държива, бидорт и цэр зезы-мана, и умемория и умемория за и умемория и умемория за и умемория и умемория за ум

удст эммыму пункалура — шо учталогоду унальствун унальствун тамжи унталогоду унталогоду

шэнхабээмрэ гъуваджэмрэ я кьару льящым, - жибаш конза Тут Зару, - Араш зы шызум
н творчествэм дикъххэр куэд
диду заухуэзашэсар. Ар уасэ
зикыйэ льытэныгъэш, шэнжабээм узыришыфану льагапіэхэм живыц зыш, Чачхалие
Деник коміцертыр кызарьзшыжуэммі з къвшыддагуашыжуэммі з рамакызаруын і здаксыкызаруын і здаксыжабы з суасічум, - ауз ахзр
кызаруын і здаксыжабы зарышыхуыр, - жиівшкызаруын і здаксыжабын з суасічум, - ауз ахзр
кызаруын і здаксыжабы зары пі зшійгъэм
ціалэт творческі з гъузгранікызару Мухьадин авыгжыга кушый
діалэт творческі з гъузграніжыба зарыт пришагьжыба зарыт зарычына зарычыжыба зарыт зарычына зарычыжыба зарыт зарычына зарычыжыба зарыт зарычыжыба зарычыжы шхьэгьусэхэм си гуаггэ дыдэу тащ ФНКАА-м и Щыхь тхыль-

Апхуэдэщ Къанокъуэ Башир

Куэд щіауэ соціыху Къанокъуэ Башир. Фіьтуэ сыщытъуазэщ абы и гъащіэ гъузгуанэм и плъыфжэм, и јуэхущіафжэм, ізужьыфіхэм, и дуней тетыкіэр, 9.8.2м. БужкыфКэм, и дуней тетыілдо кыл-шенхар захуалам, Быдзун жысі-фынуш а ліы бжыфірэр, Шытхыла ктуажун и якжыжымыбіхэм ящыщыр, глащафіру, гульыгэ жан хэлку, куздым яузшкылічу къмзэрынгуэтурыйуар, актуашуылар шакхыфі Ізджэхэнніз ээрыккулсійр.

БАШИР И КЪУАЖЭГЪ УХЭМ дапшэши жазташ жылджэру, гуфІэгкуэхэри гауу- эхэри ядигуэшу, зэрыхуэзфІэкІкІх хэти зэрыдэІэпыкъуным хушІэкъуу. Унэрысш хужаІз апхуэд цімхум. Зэ загкуэш Шыткыза джібы хуей зэрыхэра / Хаух заузш-

рыхузафізмыкіынур. Сыт ишізніт, колю-зым хокоэри, холожыкых, зэрыжаіаціп, квытрапъхьза и кыльзу, нахъ ізнатіз-льатьзоу.

Нахъыжыхэм ящіз ж: колкоз хэтхэм ящівщі дэтхэнэри хэзагатэрт лэжынга-зацівщі дэтхэнэри хэзагатэрт лэжынга-льяновим коложивам корушками. Башир зыхыхыз ізухур тэчэму гізазіщі хурт. Ар жэрдэм зыхэль ізшагрэліт, гэ-пым паша хуххур лін угозыть-гэт, гізасидуэ-унэтіакіуз хырэзінэт. гізасидуэ-унэтіакіуз хырэзінэт. сомольский сокозары Шізткыза кыншы-зэрагьэпэща нэужь, башир дзыхышиху хах. А інатізм щыпэрытам Кынокызур хах. А інатізм щыпэрытам Кынокызур хузым соўна зэрахужурам фізуз сыщы-кызтуратых кырах сомольский сышы-кызтуратых кырах сомольский сышы-кызтуратыжкым, и акаратыр Тхыр кызуура, ишіл. Напшык дэт медучіліншэр кызуура, ышілы заятызтуратура, сышымляжыну къмит-хутыжкъми, и ахърэтыр Тъкън на ух ищі). Наливик для екулиянницю къззухри. Јашіалта заупатуратау, сыщылакьану шер Іухущіапізм. Япу сыщылакьану шер Іухущіапізм. Япу сыдынальнар сат. Са заншізу къмізтурыізущі ар пса къва-за зіні цімку траззадкау зарынішятар. За-нациальньому рімятірун сыщылісуну цібы-пізри. Фатэр тэмэм къмісузазігурату дібы-пізри. Фатэр тэмэм къмісузазігурату дібы-пізри. Фатэр тэмэм къмісузазігурату къмі-кьыгть нужкьми запізріші рактуртякьми. Къмінокуз зіцказтурусар адза-ягам худаку чине ціклагомна къміскурунарт, жылам фізкіл сыкъацімкун, тэмэну си Іухукар зграфбану хэті, шыуата сішімкани цікламір. си тур фія къмісузацімут, сатаутушуарт, ся тур фія къмісузацімут, сатаутушуарт, ра Фусара нэхі къмістегузавыку, къміску-затью дімінитар. Акар фірку щіктура-зат медіцінтам и гармакану на коміскышізгра, за темпицинам и гармакану на коміскышізгра, за фіянныра за нарытьсям Іупафізтуя шідура-фіянныра зі парытьсям Іупафізтуя шідура

ээт медицинэм и лэжьая(уэ ныбжышЦэхэр афияныр за изэрыгжэм улгэфтэгу яшіурэ, шышагъзуа, къыщагъэлца, гъуэтыгъусиры мын туцкъру гэурэр шыбшагтэкий жэрым тушкура, шыт хушкура улурэры шыбшагтыкий жэрыж тушкура, кы тушкура, к тельномузыку», Бицатълії, шізнігтьлії тельнікува тельнікува эрыктуари с нобэ кызэрыстьытэр Баширрэ Фусэрэ я ціыхуріатыми кыпкікуру Ткэм кьахуитьзфэціа фіытуэшкуэуш, ди республикэм ис псоми туушкуатэрэш щэрыщаў согъэзэм Советхум я льяхыными, си нэгу кызынісь

Ветхэм я пъжъэнэми, си нэгу къыщю-хьэж Башир зыхэта lyэху зэмыпlэужьы-гъуэхэр. Мес, и псэпъэгъущ еджапlэщlэр

Къвноккуз Башир.

(урганукърей Зиния Трикаш.)

змукуз кър. Якэги узрамыр за узуальны зыникъм. Екстумику о гельзанай кузажжа газ, псы бъквачикър шыхъбгрызышкър. Ирегъзкум Гуфртум дауздапшяму. Къвызшатъкъ респубникя и кузаж Соеткум за узаказа у предъяжно за установа и кузаж Соеткум за установа за установа у предъяжно за установа у предържно за установа у предъяжно за установа у предъяжно за установа у предъяжно

убламі діянтіў маніцатах за жыгаў мамуа-убламі діянтіў маніцатах за жыгаў мамуа-дія, діянтіў маніцатах за караліцу, куажа Советым і ткызмадзу, секретары-буктаттеру шылэжы втужь, Башір пен-сэм куаш, Ауз, зэрытуры] утгушц, і Іхэз ду, пынокоўар і пыракструам жуорал-ду, пынокоўар і пыракструам жуорал-ду, пынокоўар і пыракструам жуорал-куамі пынокоўа пыракструам жуорал-куамі пынокоўа пыракструам, рабомым я унафаціам, етэаджа-кіўахэм, ізшіатьэліхэм. Кананокуа Башір и дуней телькізм, к Кызкуамі шыцатыя парак за каралуакуэшхуэ Кызкуамі шыцатыя парак за каралуакуэшхуэ Кызкуамі шыцатыя на каралуакуэшхуэ Кызкуамі шыцы мырак за каралуакуэшхуэ Кызкуамі дія мыркан и усыгызмя ящыщ мы псатьзхэр:

Уафэм хуэдэу, ун акъылыр Къабэзмэ, Ун Іуэхум пціы лъэпкъ хэмыстьмэ, У н напэр сытъли щыгъун хуакьмэ, Сынэміуэнщи, сигу унзтъэптээнщ, Сынэміуэнщи, сочэнджэщынщи, Жэуапьфій уэ пщызгъуэтъниц.

Сэ схуэlуэтэшіынукьым уэ фіагьыу пхэль псори, пшіэ зыхуэсші нэхьыжьыфі. Жьыш-хьэ махуэш, гукьыдэжрэ дэрэжэгъуэрэ ущымыщіэу, уи мурадыфіхэр кьохьулізу куэдрэ-куэдрэ Тхьэм уигьэпсэу!

БЕЦІЫКІУ Хьэзешэ.

хэр КЪАРЕЙ Элинэ трихац

зыхуагъэхьэзыр

Республикэм и жылагьуэхэр зэщ]эгьэ-кьэбээным хухаха мазиг]ым и]ыху мини 8 зыдэс Аршыдан кьуажэм лэжьыгьэшхуэ шрагьэк[уэк]ыну я муралш,

ИУАЗ ФатІимэ зи Іэтащхьэ къуажэ администрацэм къызэригъэпэща гупым я нэІэ тету япэ щІыкІэ ягъэкъэбзащ псы-хьуэр, хабзэм къемызэгъыу ящіа пхъэнкІий идзыпІэхэр ягъэсеящ. УнафэщІым зэрыжиІэмкІэ, пхъэнкІийр щызэтрихьэжу хуежьат «Кавказ» федеральнэ гъуз-гум и щІы щІагъ зэпрыкІыпІэм. Ар ухуэныгъэ зиІэр. Ноби транспортыр

и мыхьэнэр инщ. Арщыданым и губгъуэ-хэри зэщГагъэкъэбзэну хунэсащ. Къэнар гъуэгубгъум Іут жыгхэм сэху етыныр-щи, мыгувэу ирагъэк Іуэк Іыну щэбэт щімкьэхум хэтыну еджакіуэхэм ар зэ-фіагьэкімнущ. Къуажэр зэщіэгьэ-къэбзэным администрацэм хухихащ

Узэгуг<u>тур</u>тын узэ. къогугъуж

Тэрч куейм хыхьэ Инарыкьуей кьуа-жэм и бэджэндырылажьэхэм къахэхьуэ ээнытш.

нобэ къуажэм арендаторхэм яІэщ зы комбайн, тракторищ. Бжыхьэсэ гъавэр бэджэндырылажьэхэм хасащ гектар 2441-м. Мы зэманым абы щІыгъэпшэрхэмкІэ йолэжь. Гъатхэ дызэрытехьэрэ хьэуэ гектари

Тъятхэ дызэрытекьэрэ кьоуэ гектари 115-рэ хасаш, Нартыхум хуагъэхьээыр щы гектари 104-рэ. А лэжыйгээр зэфіа-тэмКа нэужь, ар кържаулосхом гектар зырыз-тГурытГу хуагуэшыжынуш, Ар дэЭлыкьээтъушхуэ ххуохху Гэщрэ джэд-кьатрэ Тээхъўным зельта унагыуэхэм. Инарыкъуейм и закъуэ илъэс кІуам хъарбыз тонн 450-рэ къыщрахьэлІэжащ. Мы тьэм а хадэхэкым хуагьэхьээнраш гек-тар 20. Ари, зэрыхабэзу, къуажэдэсхэм трагуэшэнуш. МЫ ГЪЭМ абыхэм я бжыгьэр 100-м нэ-сащ. Дэтхэнэ гупми езым иІыгъ щІым зэ-ЦОМАХУЭ Залинэ.

уэрыІуатэ -

етноулхи ешид

Тотрэшрэ Емынэ Жьакіэрэ

НАРТХЭ я тхьэмадэти, шу гуп зыщІигъури, Албэч зекІуэ ежьащ: - Емынэ ЖьакІэ и щхьэр

къэтхьынщ. - жери. Емынэ ЖьакІэ нартхэ я Емьнэ жьакіз нартхэ як биижьт, нартхэ къальикьзурэ бэлыкь хидээ ээпытт: шы, былым яфІикурт, и ужь икъэ щкъякіз,
шіэмыкьзурэ, и льэужыыр
Куэдыжырт.
И льзужь дыгемыкь-

жауэ къэдгъэзэнкъым, -жари арат нартхэ зекlуэ

щіежьар. Псытіыгум къыдэкіауэ, Емынэ Жьакіэ нартхэм къајущјащ, къапэуври шаб зэшэр къатрикјутащ, я ш пашэр - Албэч - уанэгум пашэр - Алоэч - уанэгум иричш, кlэс ищlри яфlи-хьаш. Лъежьа шхьэкlэ. щыхьакъым: яІэщІэкІри, псытыгум техьэжащ Емы-нэ ЖьакІэ.

Жьакіэ.
- Щізшхъу къытщыщіащ:
- тхьэмадэжьыр Емынэ
ьакіэ едгъэхьащ, - жари
кіуэм къагъэзэжащ.
Албэч и къуэ Тотрэш сайуэ къзнати, къыдэкіуэ-

бийуэ къэнати, къыдэкlуэ-тейри, и анэм щыхьащ: - Си адэм и кlуэдыпlэ хъуар къызжеlэ, - жери.

- Сп одд... хъуар къызжеlэ, - жери. - Уи адэм и кlуэдыпlэ хъуар уэри кlуэдыпlэ пхуэхъунущ, - къыжриlащ

анэм. - Арами, къызжеlэ.

Шыхигъэзыхьым: - Уи адэр Емынэ ЖьакІэ ихьащ, - къыжриващ. – Емынэ Жьакіэ и хэщвапіэр зыщіэ щыі экъым, бгъуэты-

жьэ. Албэч и къуэ Тотрэш псым ээлришан. шэсри гъуэгу текъащ. Гъуэгу этын мээ кээв, сэ ареймкіо сы

джабэм кІэрыхьэжауэ елъагъу. Шум шы Іэдэжи

ельятьу, шум шы година - Сыт кьэхьуар? - еуп-шаш Тотрэш лым. - Сыщэкіуэнути, си шыр слъахъэри мэзым сыхы-кьащ, къыжуліаш, лым. -Мэзым сыхэтыху, си шыр

яхуащ. - Зыхуар пшІэрэ? - Зыхуар Емынэ Жьа-кІэщ, нэгъуэщым къызи-кунукъым, - къыжриІащ

.м. - Сыкъызылъежьам и эужь сытехьащ жыпІэркъэ! - гуфіащ Албэч и къуэ Тогрэш. - И х эщіапіэ пщіэ-

квэ! - гуфірш Албэч и кыуэ агруш- тү Ха зшіаліз пшіэ- рэ? Гвуазэ уквыску жкунў как праду как пр

щрихьэлlащ. Щlалэр псым лъакъуащхьэкlэ хэтщ, кьей къыхедзри: и

●Сабий театрым папщІэ

Хьэтырыншэ

ри, ды буль поыс. дащ. Ліыжь ціыкіум къэп нэщі иіыгът.

ыгъужьыжь? Дыгъужьым. ЩакІуэр си жь итщ. СыІэрыхьэмэ, кІэ гъуэтащ. Сыкъегъэл. Сэри ыгуэр пхуэсщІэжынщ. Ліыжьым. Хъунщ, къакІуэ

жылщхьэ. Дыгъужьым. Ауэ сытми Дыгъужьыр къэпым йолщ-хуэфащэ! Дыгъужьыр косс. ьэ. Щакіуэр късс. Щакіуэм. Лыжь ціыкіу,

ыгъужь блэг ыбыкІэ?

сыт-тіэ? Ліыжьым. Ди жэмым удз ціынэ тіэкіу къыхуэсфыщіауэ

пым. Щакіуэр блэкіащ. Къэпым къикіыжри, дыгъу-жьыжьыр ліыжь ціыкіум

пщізркъв: усшхынущ!
Ліыжьым. Щакіуам укьа
з р е з г ъ з л а р а
сыщізпшхынур?
Дыгъужым. Уделэти, сыкъебгъзлащ. Узэрыделэращ
узфащэр.

тэмэ, щакіуэм уіэшіэкіуэдатэкъэ? Иджы

къэ, пхуэфащэр! Абы нэсауэ зы бажэ къро-

хьэліэ. **Бажэм**. Сыт къэхъуар?

пэтІысащ, «усшхынущ» жери. Бажэм. Пхуэфащэщ, уишх

ии. Л**іыжьым**. Сыт щіысхуэфа ур, бажэжь ціыкіу? Бажэм, Пціы боупс - аращ Іыпхуэфащэр.

эфащэ: **Ліыжьым**. Пціы супсыр-ым. Уи фіэщ мыхъумэ,

ым еупщі. Бажэм. Дыгъужьыжь, игъэпщхьа мы ліыжь ціы-ум и къэпым? Дыгъужьым. Сригъэп-

хьащ. Бажэм. Уэр зи инагъ мы ьэпым уихуэн? Си ф!эщ ьуркъым.

вурказым. **Дыгъужьым**. Сихуащ. **Бажэм**. ТІум жыфІэри

важэм. 11ум жысрізри піцівіщ. Си накіз сымыльза-гьуауз, си фізіц хъунуксым. Дыгъужьым. Сипідкьенщи, уззгъэлъагъунц. Бажэм. Сыгъэлъагъу. Мы-дэ сэ къызэтыт уи къэпыр, ліыжь ціыкіу. Къакіуя, къэпым уихуэрэ уимыхуэрэ сыгъэ-пъягъу.

агъу. **Дыгъужьым**. Уэзгъэлъа-унщ! Итlанэ уи фlэщ хъун-

ъунщ: ..... къэ? Дыгъужьыр къэпым йопщ:

э. **Бажэм**. Догуэ, догуэ! Уи кізбдз лъакъуэр къощ. Уи кізбдз лъакъуэр къощ. Уи кізри къощ. Ыхьы, хъуа хуз-дэщ иджы. (Къэльшұхээр елхэ). Ліыжь ціыкіу, дыгъу-жьыжьыр бубэрэжьынумэ, ухуитщ иджы. Аращ хьэты рыншэм хуэфащэр!

Бажэр пабжьэм хэлъэдэ-жаш. Ліыжь ціыкіум дыгъу-

бажэ тест. Іэдакъэжьауэ ищіри, мыщэр ипщэкіэ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

ъащ; Хэт мэз лъапэм пщыІэ къыщыхэзысар? Нэгей и къуэ Лъэпщагъуэщ, - жиІащ ба-эм. - Дзыгъуащэ къежьауэ зэхэсхащ.

кэм. - Дэктгуйшр късжыру эзхэсхаш, - Лы жырым въкысицехы, - жийаш мы-ным кырым въкысицехы, - жийаш мы-ным кырым въкысицехы, - жийаш мы-ным кырым кы

къзгіватьу.

- Фи къэтыр сымылъагъумэ, хэт и хъэтыр слъагъун! - жиlащ Нэгей и къуэ Лъэпща-гъуэ. - Модэ зы бажэ к1эбдз ф1эздзащи, хъы, пщыхъэщхъэшхэ фхуэхъунщ, хън, гицыхъэшхэфхэхэхэн пистерать и пистерать на пистер

- Бажи къэпщэкіурэ уэ? Дзыгъуащэ укъежьауэти зэрызжэтхар, - и фэр пыкіащ

ажэм. - Дзыгъуи сощэ, бажэлри си мыхьэмышх-

ьым. - Мэзытхьэ къызэуи! Жэщ нэщ! итхмэ, ххъыфіи! - жери бажэр Нэгей и къуэ /Гьэп-агъуэ и пщы!эм къытек!ыжащ. - Уи хъэ тыр къилъэгъуакъэ? - къеупщ!ащ ыччэо.

Уй кът тыр кънпъл озимо.

«Кынпългъдакъым. Хъэтырыншэ гуэрц гърнэгу кънтхуз хъуар.

гърнэгу кънтхуз хъуар.

кънгълагъункі мъхту, жилац мышэм.

Дыгъужьыр Ізгей и къуз /іъэпщагъуз и пшыби техъац.

щы!эм техьащ. - Нэгей и къуэ! Джэдур пщы!эм къыщ!эк!ащ. - Хэт ар? Сыт ухуей? - Мыщэм сыкъигъэк!уащ: ныщхьэбэ дызэ-

къэн гуэр къыдэт. • Модэ дыгъужь блатхьэ ф!эздзащи, хьы,

Мэзытхьэ къыдэуи!

пцыхьэшхэ фхужьунш, - жиlаш джэдум.
- Уэ дыгъужьи къэпщэкlурэ?
- Дыгъужьи къызощэкlу.
- Мэзытхъэ къызууи!
И фэр пыкlауэ, дыгъужьыр пщыlэм

къытекіыжащ.
- Уэри уіэнэщіи. Уи хьэтыр къилъэгъуа-къэ? - къеупщіащ мыщэр. - Къилъэгъуакъым, - жиіащ дыгъужым.

кьэ? - късупциащ монцер.
- Кънгартаракъви, - жиlащ дыгъужьым.
- Хьэтърыншэ гуэриц ди гъунэтър.
- Са съкіузниц, сепизаниц, - жиlащ мышэн. Си хьэтър кънгатърнкія мэхъу.
- Куэри дели:
- Джэдур пцыа!эм къыщіракащ;
- Джэдур пцыа!эм къыщіракащ;
- Ухт ар? Сыт ухрей?
- Ди къэтър къэтагъум, ныщхьэбэ дыздажън гуэр къыдэт; дыныбэнэціц.
- Фи хьэтър сымыглагъумо, хэт и къэтър стантун; мод мыша дажа фізадзащи, хьы, пщыхьэщхьшхэ фхуэхъунщ, - жиlащ хыз, пщыхьэщхьшхэ фхуэхъунщ, - жиlащ

- Мэзыткы къызэун! - и фэр пыкіац мы-шэм. - Жыш нэші итжи, амішэр Мэзім муацін и псэр Іукіауэ, мышэр Нэгей и къуз Гъэп-щагъуэ и пшыіэм къытежыжащ: - Уэхізэксей! Емьінэр ди уном кыйхыці Шкыж и шкыр зэрыхикын, маржы Мы мэзым дишх щыізжкъым дэі Нэгей и къузм дыіэшіэмы-кіуада шіыкір, лэныктуэ эсепэзі Мыщэм, дыгъужым, бажэм, щхыж и занцізр и грузгук, кізбтьу защіыжри, хырэктыуагькіз дыхыжащі.

Акъылыр жьакІэм ежьэркъым

Акъылым и анэр гупсы сэщ. ❖ Акъылыр жьакІэм

гуапэр зыхищІэркъым. •Гур зэщыплъмэ, нэр мэп-

ЖЬЫ ХЪУРИ, Шукіасэ и унэ итіысхьэжащ, шыи шэ- сыжыркъым, зекіуэми хы- хьэжыркъым. Хьэщіэ къы- хуепсыхмэ, хьэщіэм ябгъэ-

хуепсыхмэ, хьэщіэм яютьэ-дэсщ, дуней зылъэгъуа ліы-щи, хъыбар и мащіэкъым. Махуэ гуэрым, Шукіасэ хьэщіэ гуп къыхуепсыхащ. Хьэщіэхэр Шукіасэ и хьэщіэщым тхьэмахуитікіэ

исащ. - ШукІасэ, Къанж и къуэм ∨зэрырихьэлІэгъам и хъыбар дебгъэдајуэркъэ, - жи

оар деогъэдаlуэркъэ, - жын Іащ къвщіяхэм ящыц зым. - Къанж и къуэм сызэры-рихьэліягъар заи сіуатэжа-къым. Сигу къихьэжмэ, си напэр ноби мэс, - жиіащ Шукіасэ. - Атіэми дегъэдаlyэ, - ха-гъззыхьащ Шукіасэ.

Шыхагъэзыхым, мы хъы барыр яхуиІуэтащ хьэ-

щізхэм.
... Си щіалогъуэт абы щы-гъуз. Си щіалогъуэми, ліы сыхъуауэ зысльытэрт, ди-нейр скъутэфын къысфіз-щіырт, зэзмыкунрэ сызыте-мыгушхуанрэ щыізтакъым. Унам сизэшыхь щыхъум, зе-стуа сажъезы милал си пізни лым сизэшылы цылум, эе кіуэ сежьэн мурад сщіащ. Сэ схуэдэ зыбжанэ гъусэ к ъ ы с х у э х ъ у р и , дыдэшэсыкаш, гъуэгу дытехьэри, тхьэмахуэкіэ дызэгохьяри, тхьэмахуэкіэ дызэгохьяри, тхьэмахуэкіэ дызэгохьяри, тхьэмахуэкі

техьэри, тьъмахуяйя дыз-хэзек јуаш, зым да-хэзек јуаш, зым депокнауа, гъуетум зы шу тетльэгъу-щи. Шум гу зыльед гъэтонутакъыми, мэзым дыхауващ, шур кыр кыр депокаци, шур шур къэблагъщ. Ш шыфэліыфэ щытльагъум, јанкун дыхъуащ; мафіар кырукизырт Шур къэсри, блакіащ, гу къытлъитэх-хакьым.

блакіащ, гу къытлъитэх-какъми. Шур блакіа наужь, дыз-рыть-эгумужащ, дигу къы-зэрыт-эгумужащ, дигу къы-зэрыт-уатъжум. Мазым ды-кым дигу кару данд доктур, дигу ари, данд цьжэри, ди шабзэр ззіуддзац. Сэ яла ситти, яла сыуац. Шаб-зашэр шум и афэ джанэм къитъэлъеижащ. Доппъэри, шур къзувыја у допъатъу. епсыкащ, епсыкум, шы ны-балкыр цінкъузэжац, шэбэпхыр щіикъузэжащ, шэ-сыжри, къигъэзащ. Шум къышигъазэм, ды-

зэрыгъэщтэжри къыщІэт-тхъуащ. Жыжьэ дигъэтхъуащ. Жыжьэ дигъэ-кіуэнт: кънтщівхьзори, къы-дэ!эдэкъауэурэ, уанэгум дыкъриудащ. Си гъусэхых хэт пабжьэм, хэти мэзым зыхадзащ. сэ гъуэгум сы-къытенати, къе!эбыхри, шум сыдрихьеящ, сызэк!у-эціупліанщ!эри, уаном латэпскіэ срипхащ, щіакіуэ кІапэкІэ сыщІиуфэжри, сри

жажьащ.
Уанэ мыгъуэр тезылъхьар сэракъз: мэл хуэдэ сехь, щакіуэ кіапэкіз сыщімуфащи, сыздихьри стъагъуркъым, жыри схурикъуркъым. Шум зы жијэркъым, сэри, си

льуагьэнг, шум гъуэгум щыдидзыхам. - Бохъу апщий! - зэхэсхащ шум и макъ.

ЩІэщхъу

- Упсэу апщий! Еблагъэ! -зэхызох шум фІэхъус зри-хам и макъи. КъызэрыщІэкІамкІэ, шур шыхъуэ пщыІэ техьауэ

арат.
Шур епсыхри, шыр гъуз-гунапщ1э удзым хиутІып-щхьащ. Сэ уанэм сызэреп-хащ - си Іуэху къызэрихуэр-къым

хащ. - си уэху къызэрихуэр-къэри, лыр шым къыбгъэ-дыхьэжаш, шlак! уэр григъэк! уэр ий гитэташ, шыхэүэм сритаги. - мэр эх хри, ... - мэр пэнцэльэпыдэ ххуэхъунц, нэгъуэщ!к!э - жери. - хьэуэ жи!эрэ, и - жери. - хьэуэ жи!эрэ, и гъусахэр пабжым хяльэдэ-жащи, къыхэк!ыжмэ, яхы-хъэжынц,

жащи, къыхакіыжма, яхы-кызжыни. Шыхъуэ піцыізм сыкъыт-ринэри, иру ежьзжащ. Шур ежьзжри гъузгу са-бэр тіысыжа наумъ, си гур кыхызыжащ. Шыхъуэу къы-золль, и нэр къмуу; къз-хъуар дэнэ щищіэнт шы-тыузмі. — Си малол гекіаш. - жес-

хъуэм!
- Си напэр текlащ, - жес-lащ шыхъуэм, - щ|эщхъу къысщыщ|ащ, сиук|рэ ежьэжамэ, схуэфащэт.

ежьэжамэ, сууэфащэт.
- Сыт къэкъуар? - къы-зоулщі шыхъуэр.
- Къэхъуам ущ!эмылищ!а,
- жес!ащ шыхъуэм. Шур сыгъэц!ыху; уи пицы!а къы-щыгехьак!», уи хагъэрейщ. Хэт сыэрихьэл!ар?
- Уэрихъэл!ар Къанж и къуэ Щэуейщ, - жи!ащ шы-ъхъуэм.

хъуэм. Тхьэм сыкъиукІи: Къанж и къуэ Щэуей еткуауэ къы-щок!! Сыт сщІэжынт: си напэр

Сыт сщізжынт: си напэр теміакізт.

- Тхьэр узогъэльзіу: зыш къвізэт, къвілкузсшэжнінц.
- жысізри шыхъуэм шы хьэху къеівісхащ.
Шы ціахуцам зездэри, Къвінж и къуз Щэуей сылъежьащ.
Піщыхьзішкь хууегьзэзжі.

хъуауэ, Къанж и къуэм сы

щіыхьащ. - Къанж и къуэ! - жысіащ, шум сыбгъурыхьэри. шум сыогъурыхьзри. Емыкіу узсщіащ, сыт къызэппэсми, схуэфащэщ. Уз
кізс сыпщімэ, нэхъ пщі
згъуэтынц, пабжьэм хэльэдэжам гъусэ сахуэхъужнэхърэ. Гъуэгум сыкъытумынэ. Кізси усщіынкъым,
гъузгуми укъртезнанкъым,

гъузгуми укъытезнэнкъым, хьэщіапіэ сокіуэри, гъусэ укъысхуэхъумэ, уздэсшэнщ, -жиіащ Къанж и къу-

эм. Здэкіуэмкіэ сеупщіакъым, гъусэ сызэрищіам сыщыгуфіы-кіри, и сэмэгурабгъур субы-дащ. Сыщіалэт, зыкъез-

дащ. Същіалэт, зыкъез-тъзцівкуну къыстехуэрта-къвим, си ціз, си лъзпкъ-жесіакъым. езыри къыс-щізупщіакъым. Къанж и къузм сыдэльз-хъуура рызаракіузм, нахь-тъзщізтъузныжыр къыс-цощі: ди адам и ціз къри-іуащ Къанж и къузм - ди алам пежт къзшіаліз зла-злам пежт къзшіаліз зла-

ЗекІуэ

ЗЭШЭШАСЭРИ, нартхэр зекіуэ ежьащ:

- Гъуд къалэ ткъ утэнщи, Сэтэней къэ тхыынщ, - жари.

Буз къалэ ткъ утэнщи, Сэтэней къэ тхыынщ, - жари.

- Уэзырмарж димыгъу съязы, Гъуд къали тхуэкъу тэнкъзэтэнен къытхуу хыынкыым. Уэзырмэ дж гъусэ дывгъэщ!

Уэзырмэ дж хуаlуэх уащ: - Гъуд къалэ ткъутэнурэ, Сэгэней къэгхьынущ. Гъуазэ къыт-

- 1 Буд къмпэ ткъуттанурэ, с.э энен къяхъвнущ в куазэ къвп-хужъу, жарищ, - жери Уэзырмэ дж ядежьащ нар тхом, и Джэмыдэжьым шэсри. Гыу эту текъэжауэ, нартхэм шэн ящащ; - Сэтэней кахуэлсэжкынци, дигъэхъвинкъм, - жари. - Лю тщ]энур? - Дебээджжынш, гъузгур дигъэлъэгъуа нэужъ, - жајащ. - Лю тщіэнур; - Дебзэджэкіынщ, гъуэгур дигъэлъэгъуа нэужь, - жаіащ. Нарттюр бзаджагъэ къых уекіуэн мурад зэраіэр Уэзырмэдж шіакъым - гъуэгур яригъэлъагъури, Гъуд къалэ иришэліац цартуэл

ищіакым - гъузтур ярли волом - ург. Пард къвлэм щынэблагъэм, нартхэм жаlащ: - Шым я пырхь макьымкіэ дыкьащіэнц, шым я пэр пыдв-гъэпхыкі. Гъу этур щыдигъэлъэгъуакіэ, Уэзырмэдж зыкіэрыд-

гьэлхжынд. Тэу этур щыдигьэлхэгь үзихэ, эзэврм-диж эзихэ-рыц-гээхүжэнш, Нартхэр эзгүры үзги, яшхээ я пэр паткый хуэдэу зашlаш, Нартхэр эзгүры үзги, яшхээ я пэр паткый хуэдэу зыйаш, мыбэуэжньф хьури, шыр эзгуэудаш, Узэцьмэдик ть уэлу м кыттранэри, нартхэр Гъуд кьалэ еб-гьэрык/уаш, арцикья/ы къалэ куэбихэм езэгьакым. Шы узы-мын арамы тригикээри, Узэцьмэдик нартхэм ягыны-ий уаш, Тэуд кьалэ дыхьэри, Сэтэней кыыдихаш, Сэтэней кыткыри, кыждуэ жаш үзэнырм дж. Нартхэри кындагы-сыжш, Тэуд кьалэ кыхауыншуш, фыгыуэу дэлжыр кымдах-ри, Узэцьмэрия деж екку пайхэш, - Уздаугьэгу эшжиш, Сэтэней кындэтый, - жрайш, - Сч ними часы кымдахыкым Кэр к кылагы. Сырагуэш

Си шым и уасэ къыдэфхакъым Гъуд къалэ. Сывдэгуэшэ-гым. Сэ тэнеи фэстыжынукъым. - къажријаш Уэзырмэдж

Гъуд къалэрэ Троярэ

ТРОЯ КЪАГЭР А эжъейм (иджырей Тырмун) иташ. Абы дас паштъльым и клум алыджэл я туашз дазжейр. Елекняд- заржэ, ядбилыт-хуаш. Гуашры къахымами мурад яшша алыджэжи, дээ иришажьэри, Одиссей троя есыпаш, Дээр троя обтээрый/уаш, ауз къахуэштакым. Къашуакуэмыштум брагужагажата хуей/уэн мурад яшшаш: Одиссей и дээр къхужыхэм итыскэжури, кым техьэжащи, пхээбгум кырызшыйдэ шыжы 1 үүрэн кызијанари. Дээр хым техьэжаш, пхээбгум кырызшыйдэ шыжы 1 үүрэн кызијанари. Дээр хым техьэжаш, пхээбгум кырызшыйды эшыж кыр үкрэн кызијанари. Такы туашалыр жарат туашалыр кыралыр кыралыр

дзэ, абы гъущі куэбжиблыр къыіуехри, нартхэр дозэрыгуэ, къалэр яхъунщіэри, Сэтэней гуащэ къахь.

КъАРТУЛ Хьисэ

фіз еддзынщ, - жиіаш тогрэш.
Къамылыр исурэ, ју-гъуэр уэгум шихьэм:
- Хэт къызикуа? - жери
Емынэ Жьакіз къэшэсащ,
Мафіэм илыгъуауэ, къа-жыз жыхьахы Емынэ Жьа-кіз.

кіз. л.бач щіалэ къыхуаль-хунущи, дзэгъэшынэ шу закъуэкіэ еджэ хъунущ жыхуаlар уэрмырауэ піэрэ? - жери Емынэ Жьакіэ бжыщхьэ дыкъуакъуэ къи-

дзащ. Бжыщхьэ дыкъуакъуэм Тотрэш и льапэм зыкъы щыхисащ. Бжыщхьэ ды къуакъуэм шабзэшэ къы кыракырын шаозыш кылы кыргында Жьакы - шабазышын Тотрэш и сэ-мэгурабгыумкы зыкъыщы-хисащ. Шабазышы аркъэн мэтурахи шабээшэм аркъэн къвикіэльидзащ - аркъэныр Тотрэш и ижьырабгъукіэ къвщехуэхащ, - Hoklyэ! - Тотрэш са-гъвидагъыр ээјуидээри, Емынэ Жьакіэ къригъэп-

глащ. И адэр кхъуафэм къри гьэтІысхьэри, Тотрэш псытІыгум къытекІыжащ.

Дыгьужьым. Ліыжь ціыкіу, си хьэтыр къэлъагъуи, уи къэ-пым сигъапщхьэ. Ліыжьым. Сыт къэхъуар, дыгъужьыжь?

мыбыктэ?

Ліыжьым. Слъэгъуакъым.
Дыгъужь згъэхъу уи гугъэ сэ?..

Щакіуэм. Уи къэпым илъыр

ащ. **Щакіуэм**. Арамэ, хъунщ. ьысіэрыхьамэ, и нэвагъуэр езгъэлъагъужынут дыгъу-жьыжьым. Уи Іуэху фіы ири-

tlya. *Щакіуэр йожьэж. Піыжь ціыкіум къзпыцкьэр етіэтэж.* **Ліыжьым.** Къикіыж къз
пым. Щакіуэр блэкіащ. *Къяпым къмкіыжым, дыгъу-*

пальным и дээр зэрөгьэшх. Лыжьым. Сыт иджыри узыхуейр? Дыгьужьым. Сызыхуейр пщ!эркъэ: усшхынущ!

ліыжьым. Зэрынапэншэ ар! Уи хьэтыр сымылъэгъуа-

БАЖЭМРЭ уашхэмрэ мэз лъапэм

шызэхүэзаш.
- М гаагъуж фlы ухъу, бажэ цlыкіу, Дэнэ үшыкіуэдар? Нэгъабэ бжыыхо пъандэрэ усльэгъуакъым, - туфіащ үшихэр. - Крауг сывтащ, - жиіащ бажэм. - СыкъекіуэліЭжа кыудейщ.

,.... і ац оажэм. - Уэ Іуэхум дауэ уехъуліэрэ? - Сп Іуэхурт щіагъуэкъым, - жиіащ уашхэм. - Зэшиш дыхъррти, дыщы-зэсміам, іыхъэншэ сащіащ. - Тубгъуэм укъинащ, зэрыжыпіэм-кіэ?

 Сыкъинащ, - жи!ащ уашхэм Щіымахуэр къэблэгъащ: унэ сщіь мурад сиlэщ. - Унэ пщlынуи? - гуфlащ бажэр.

- міз інцівіўні - гузэфіэкімэ. - Си мурадщ, схузэфіэкімэ. - Љусэ сыпщімэ, дзей сыпхуэ-ьунт, - жиіащ бажэм.

Дзей

- у эр нжъ гъусэфі сыхуейкъым,
 - арэзы къуащ уашкэр.
 - Псом япэрауэ, чы-бжэгъу хэхын хуейщ, Сыт уи пыгъэ, бажэ цыкију
 - Чы-бжэгъу нэхъ сызыхэмызагъэ щы!акъвым,
 - жин-бжэгъу нэхъ сызыхэмызагъэ щы!акъвым,
 - жин-бжэгъу нэхъ сызыхэмызагъэ шы!акъвым,
 - жин-бжэгъу сызыхэмызары уэркым.

къым.
- УІэшмэкъугу?
- СыІэшмэкъугущ... Ярэби, чы-бжэ-гъур уэ хэпхрэ, сэ нэгъуэщі гуэр си пщэ къыдэплъхьатэмэ, сетіысэ-хынтэкъым.

хынтакыым.

- Сытым нэхь ухэээгьэн? - кьеупшlаш уашхэр.
- Сытым (сыхэээгьэнуш, укьысщымыскь: къыстеплькэр си къэтъэш,
- Джыдээ щын хуэмытьэшэрыуядь, шэмэджым ухэээгьэнкээ?
- Шэмэджый? - бажэн и нэр къритъ- Шэмэджым, Бт-эн пыупщын
хүейш, - жийыш уашхэн.
- Кхъыlэ, уашхэ цыкіу, абыкіэ сы-

рэ?
- Нэгъабэ бжьыхьэ лъандэрэ...
- Чы-бжэгъуи пхухэмыхынумэ, мэкъуи уемыуэфынумэ, фэндыр къащти, псыхьэ кlyэ, - жиlащ уашм. - Псыхьи?

жылы... КъакІуэркъым, - жиІащ уашхэм. - Хьэ банэ макъ щызэхэсхати-тіэ

Бажэр и щхьэм щіэ тіжъуащ.
Уашхэ ціыкіу, си хьэ тыр къз-пьагъуи, псыхьэ сумыгъакіуэ. Хьэм сачатхьэмэ, уэри сэри дыунэхъу-жащ. хэт дзей къыпхуэхъун итіанэ? Чы-бжэгъур хэпхрэ бгъэныр пыбуп-

шІатэмэ, псы къвляхыму, сэри схузэ-фіякіын гуэр сщіэнт... - Атіэ уи іуэху фіы ирикіуэ, ба-жэ ціыкіу: уэрэ сэрэ гъусэ дызэ-хуэхьуныфэ теткым, - ж ери уашхэр псыхьэ кіуащ,

хыумыгъэзыхь: си кіэнтіыіур иубы-дащ, зысхуэгъэзэнукъым. - Куэд щіа уи кіэнтіыіур зэриубыд-

- псыхьи? · Псыхьэ. Мэз лъапэм псынэ къы-ыщіож. · Хьэр псафэ къакіуэ си гугъэщ а ънэм...

зымахуэ? - Къыпфіэщіагъэнщ.

Куценкэ Игорь япэ дыдэ цlыхугъэ щысхуэхьуари 1998 гъэрщ. Кавказ зауэр зэриухрэ илъэси 134-рэ щрикъум ирихьэлІэу Гуманитар къз хут эныгъэх эмкІэ Адыгей институтым щІэныгъэ конференц щекІуэкІащ абы щыгъуэ. ИльэсищэкІэ зэпымыуа Кавказ зауум и ткыдэмрэ абы адыг эхэм кыз кумуа кан түүлүү теререк кыз адыг эхэм кыз уулукы насыпыншагызхэмрэ куууэ теп-сэлыхыжы профессор цізрыі уур, нобэрей шізблэр зыщымыгызээ куэд утыкум кырилыжыш.

<u>ьащ.</u> <u>Профессорым нэІуасэ сыхуэхьуа нэужь,</u>

Зи ЦІЭ КЪИТІУА тхыльхэм у апэ хъунут, ахэр зытха щіз ныгъэліыр нэхъ благъэу зэв-гъэціыхумэ.

гъзцыхумэ.
Куценкэ Игорь Яков и
кузур тхыдэ щіэныгъэхэм я
докторщ, профессорш, Еджапіэ ищхьэхэм я Дунейпсо Академием и член-корреспондентщ, Щіэныгъэ хэмкіэ Дунейпсо Адыгэ Академием, ШІэныгъэхэмрэ гъуазджэмрэ я Петровскэ академием хэтц Урысей Федерацэм, Красно-дар крайм, Адыгэ Республи-кэм щіэныгъэхэмкіэ щыхь зиіз я лэжьакіуэщ, иужьрей ильэс 42-м Краснодар къэрал тех никэ университетым и каф рэхэм ящыщ зым и унафэг монографие 20 итхащ.

монография 20 мужения праводения образователе становаем устучения и городен провым устучения и городен продукт уняверситетьм хэку тяыдэмидэ и кафедрэм и унафэші пра фессор Ратушняк В.Н. Абы ээрильытэмидэ, кьэзақызы пыяны кыра уна шары урысейм и такыдэм кыра уна шары уна

льыс увыпіэри цхьэмуэщ. Пэжщ, къэзакъхэм Урысейм и пащхьэм фіьщіэ зэрыщаіэр, ауэ Ратушнякрэ абы дежьухэм-рэ щоуэ а «фіьщіэр» къэзакъ дзэліхэм къызэрахьа щіыкіэр щагъэбелджылыкіэ. Куценкэ Игорь щыгъуазэщ къэзакъхэм Урысей къэралыгъуэм и пащ хьэм щаІэ фІыщІэр зыхуэди-зым, ауэ ибзыщІыркъым абыхэм лей зэрызэрахьари - пса-лъэм папщІэ, Кавказ зауэм и

зэманым. Пащтыхь гуащэ Екатеринэ Етіуанэм и зэман льандэрэ «дзэуэ» къэгъуэгурыкІуащ, ар нэрылъагъу щыхъуащ Кавказ нэрыльагъу щыхъуащ кавказ зауэм - абы щыгъуэ Шэрджэ-сым къезэуахэми ар зэхэзы-фыщјахэми я lьхъэ щанэр къэ-закълыдзэщ. Ар ябзыщі къз-закътхъпдэм и нобэрей узчыл-хэм - къэзакъыдзэм залымыгъэ лъэпкъ зэрамыхьауэ, лъь ямыгъэжауэ, я пщэ дэлъа къв лэныр ягъэзэщІэн фІэкІ, нэ гъуэщі Іуэху хэмытауэ. Тхы-дэм и пэжыр нэгъуэщіщ - ар щыдольагъу Куценкэ Игорь и тхыльым. Тхыдэм и пэжыр зэ-ријуатэращ Краснодар щыщ

мыпэм къыщІэкІа «Кубанское казачество тхыльыр. Шэч къыщІытепхьэн шыІэтэкьым ар зытхам щІэныгъэ куу зэрыбгъэдэльым, псом яшхьэращи, тхыдэм набдээгубдзапльэу зэрыхэпльэфым, а тхыдэр зэблэзышхэм (апзэркхэппізэдрын, а такцар эзоні эзынхэн (ант. хуэда) гумужың нобэд зэркашыныншым, сыт хуэда гумух кыңізтин, езьин и бтэдаюжыўдэ, п сповына зэркажым, Кушенке Игора и Бада-каз кымцыкары кытууыші зы такцыны дунены кынгажыш пункоблагь э — Правара и кунида-бардей Адыка — Зам- «Зам- »

Щіэныгъэліым и Іуэху еплъыкіэ

Тхыдэм и пэжыр **КР6**LРЭ**У**РЯLРЙЭ

щіэныгъэлі ціэрыіуэм жа-гъуэгъу куэд щініэр. Урысей паштыхьхэм я Іэша-

Урысей паштыкым я Ізша-кыр кызакы, дазпшкам зара-ка леймрэ залымыгызмрэ яб-зыші ээлытурэ, шірынгызлі куэд нобэ щіокыу абыхэм я «фікшіэр» зэрагызбэтэным-щіэблэм» «ящымыгыупшэн, ирипэгэн» шкызкіэ. Абы и шапхыз муа ущрокызлі ус ценкы Игорь и тжылым.

Краснодар крайм и админи-страцэм и бжэГупэм щагъэу Краснодар крайм и админи-страцзи и бахујулам щагъзу-вщ «къззакъ шу уардам» и фэенты абратъуз. Иджы зи чэзур Азовра Мэдахгура яку быдалізжур дзијыхъвы звуб-лауз шыта Суворовьм и фэ-тъзуразунц. Генерал лъвиф Засс и фэенть дэтц Ермэ-ранства — адзанцкум» адвігэ хякум щвазраква лейр звкуз-дизвым псорт шытъуазац, цы-мыть узажура зытезыты уза-уразър мерально загра-дузура ушеранно загра-дузура ушеранно загра-ция узагра ушера-тура у мерально загра-фіатъзува эжиба (нажъ пж-раж) в бедживного зі нажъ пу-нах рединати загра-ризура ушера загра-фіатъзува эжиба (нажъ пж-том), продъжно крайно загра-том), продъж от кара-

фіагъзувэжкіз (нэж пэж кьунг, щызэрагьэгийк) жытта иза), абыхж кьащкьящых щізныгьэлікэм зьщагъэгъуг шэ адыгэхэр эраукіыхы, иужкіз эрахуа шіынальэ ээ-рызэрагкэра, Зьщагьэгьуг-шэ, я фейдэ хэльщи, Абыхая ятещіыхым, Псыжь адыгэ

исакъым, абы зауи щекіуэкіа-къым - ар игъащіэ льандэрэ къэзакъ щіыналъэщ, абы къихъухьауэ, льэпкъ щыхъуа-

кыхыухызу, пыэнкы цыкуы-уэ, щыунауэ, ибэгъухьауэ. Ильэсищэ зауэм хадзауэ щыта шэрджэсхэр-щэ? Абы-хэм я ц!э къуден ущрихьэл!эр-кым къэзакъ тхыдэр нобэ зэрадж тхылъхэм - апхуэдэ зэрадж тхылъхэм - апхуэдэ тхылъ нэпціхэр уціырхъыным Іэрыхуэ хуэхъуа щіэныгъэл пціыупс куэд урохьэліэ нобэ абы щыхьэт тохъуэ Куценкэ Июрь и тхылъыр. Абы зэритгнорь и ткыпьыр. Лоы зэрин кымкіэ, адыгэхэм я льыр ильэсицэкіэ зыгъэжа пащ-тыкыхэмрэурыс дзэпшхэмрэя пщіэр дзуеижащ, ахэр ткыдэм и жьантіэр зыхуэфащэ «ліыхъужьу» кышійдзыжащ.

и жьантіэр зыхуэфащз «лыхьужьу» къыщіидзыжащ. Пащтыхымрэ дээпщ къан-лыхэмрэ зилъ ягъэжар ады-гэхэм я закъуэкъым, езы къэзакъхэми я щхьэкlэ ягъэунэ хуащ абыхэм къыкlэлъызэ рахьа лейр, итlани ар ямы щафэ зытрагьауэ куэдым Узэрыгушжуэ хъун дзэпці цыху ціэрыіуи щымащіэкъы цыху цэрыіуп щымаші эквы Урысейм и тхыдэм, ауэ абы-хэм я цІэр Ратушняк хуэдз «щІэныгъэлІхэм» я тхыгъэхэм къыхэхуэркъым, къыхэхуэнуи хуейкъым езыхэр, сыту жып-щызыхуагьэувыжарщ. Апхуэ дэ къалэн я пщэ щыдалъ да къалэн й пшэ диьдаль-къэжака, ар шкаусыгыругу-рым къыхжиру къвщізківниц "Къзусыгъчузам ящищи ди-къзникъх ям яку къайгъз дэль-къзным щізкъухэр зэркоба-гуэр, ахэр иду этэтми къийм ээриківр, абыхэм тхыдэм и лэжыпі

хвэ кыригъзува къвлянхэри квазэрысірівмыіузхур. МЛБЭС МИН Ізджэ зи ныбжь възникыц адыгэ-хэр, етх Куценкз Игорь. Къу-лейщ абыхым я тыдару, пъв-тащя щенкабэзр, ціыхугъзрэ захуягъзкіэ тъэнціащ я пъяпкъ кабахэр. Ипъясніща-

«Урысейм дригъусэу илъэс 450-рэ!»

Журт псапашіэ фонд «Хесед Имид» жыхуніэм Кьэбэрдей-Баль-кьэр Республикэм Шівалъчуальм я Іузхухэмрэ жылагъуэ эзгухьэны-гъэхэмкіэ и къэрал комитетым, Нап-шык кьалэм и шіьпіэ администра-цам даіьгъяму, у Рувісейм дригукуэ илъэс 450-рэ!» сурэт ээпеуэ ире-гъзкіуакі

ильас 450-рэl» сурэт зэпеуэ ирегьажуэк!
А кузунчэгіаш сабийхэмрэ шіалагыларальу эмин үріз эмін дібах урын қарады барады барады

●Зэпеуэ

льэпІзныр нобэрей махуэр къэсыху ээренфункар. Ээлеуэм хэт хунущ Налшык къалэ шыпсэухэу илъэси 8-м къыщышіз-дазу 18-м няську зи ныбжь сабий-кэмрэ шалэгь уалэмрэ. Зэпеуэм хэт-хэм къызэтэлэшам(у э комитетым су-рэтхэр экземплярищ хъууэ хура-гьэхь, ахэр эмтеухуамий тхыгъэ кіащ щыгъуу. А сурэтхэм Ізмал имыіз у ящыгъун хуейщ негатия хэр е элект-ромкіз ятха я файлхэр (сурэтыр бжы-тьэм и Ізмалхэр кыта-тасэбтурэ тра-хамэ). Сурэтхэр пакетым ильын хуейц лэжкыгьэм зэреджэр, асур тезыкам и цізмурэ унзціямрэ, и ныбжыр, и те-лефоныр кышып-тыз-такуузу. лефоныр къыщыгъэльэгъуауэ. Сурэт зэпеуэр ирагъэкlуэкl 2008

гъэм гъатхэпэм и 30-м щыщіэдзауэ мэлыжыхым и 30-м нэсыху. Лэ-жыыгъэхэр ебгъэхь хъунущ мы хэ-щіапіэм: Налшык къ., Рабочэ уэрам, 21, «Хесед Имид» ЕБФМ, зэпеуэ езы-

21, жесен Имир. ЕБФМ, ээпеуэ евы-гьяжу экі комиссэ, Мідумшіз жыунщи мыпкуэдэ телефонымкіз: 44-36-10 Е-тавії: кезекіпініййенг и Зэпеуэм кърникуахэр зэхальхыж абы хэтхэм я ныбжывыр гулкІрээ защуышыгызкІауз: ильэси 9-14; 15-18. Абы кърникуахэр шызэхаль-кызжіз кыракуахэр шызэхаль-кызжіз кыракуахэр шызэхаль-тымкіз із зараізтари. Сурэтхымкіз із пізт шыхыунущ «Кызбэрдей-Балькы»р. Пумеймлэ алам муми «Кырему пі

піэт цыкхнунущ «кьо-зорден» сылкызар. Дунеймрэ дэрэ» www.sk-news.ru Зэпеуэм пашэ щыхъуахэм дип-ломхэр, фэепль саугьэтхэр ираты-нущ. Сурэт нэхъыфЬор къыхахыну рэ, гьэльэгъуэныгъэ къызэрагьэпэ-щынуш.

●Щыуэпсым и макъ

Индыл псэу?

«Псыр - гъащізщ» жиізу фінщри, 2008 гъэр Псым и дунейнео илъэсу итъзуващ ООН-м. Сват абы и шказусытьурэр? Къвызэрыщізымгіз, дызытет Щіым и процент 75-р куэншыбылгь дамандрэ псым съямандрэ псым съямандрэ псым съямандрэ псым съямандрэ псым съямандра пракубжьэрых уамкарых уа кым, Ростидрометар хуаб-жых у Каульштаьн и піцуавш Урысейм и пісхэм. Мурад и тухьыщкьор зыхуат-рэзар пісьм хэє пісэущкь хэхмрэ къзкімісь хэмрэ я щыты-кіра джынырш, к Іэрыху объэрых ухэр шызэлік-рыхук радіона у тора у пісьм пез Іутрэ Іумытрэ къщіні у тора у тора у пісьм пез Іутрэ Іумытрэ къщіні у тора у тора у пісум пез у тора у тора у пісум пез у тора у тора у пісум пез у тора у тора у кыхуа у тора у тора у кыхуа у тульыт з мынтуэтих «Сым адаж у тора у пісьм мых у тульыт з мынтуэтих місьмі пез у тора у пісьмі у тора у тора у пісьмі у тора у тора у пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора у пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора у пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора у пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора у пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора у пісьмі пісьмі у тора пісьмі піс

аращ апхуэдэхэм щхьэкІэ жаІэр. Куценкэ Игорь и щхьэ

ирипэсакъым абыхэм я «тхыгъэхэм» зыукъуэдияуэ тепсэлъыхьын - ар яхуэмы-

фащэу илъытащ: арыншамі гурыІуэгьуэщ гьунэгьу льэпкь хэм яхущІэджэ цІыху напэншэ

хэри, ахэр пщіэкіэ зыгъэла жьэ хэри зэщэр. Гъунэгъ льэпкъхэм зыхаіэтыкіыркъым

адыгэхэм, псоми ціыхугъэ кіэ-лъызэрахьэ, я пщіэр ялъытэ лъызэрахъэ, я пщіэр яльытэ Адыгэхэм ящіэ ткыдэ къулей ээраіэр, абы ирогушхуэ, иро-пагэ - ахэр абы щхьэкіэ зы-гъэкъуэншэн, ефыгъуэн, еи-жын щыіэн хуейкым, езым з щхьэм пщіэ хуащіьжмэ, - абь

шэч къытрихьэркъым профессор Куценкэ Игорь.

ЕМЫЖЬ Руслан,

●Ди сурэт гъэтІылъыгъэхэр

я кандидат,
Урысейм и к Гэрыхуожьэрыху псом и Іыхьэ щаМейкьуалэ кьалэ.

мейкьуалэ кьалэ.

абы хэльадэ псыхэмрэш, Абыхэм фын щышпадэжіз псым тет кислородыр зыпыша. Эдэмей эрыбары, эрыбаруу хэруар кууданын эрыбаруу хэруар кууданын эрыбаруу хэруар куудар хуудар кислородым и процент 50-р куэншыбым текlуэдат. Нэ-гъуэщІу жыпІэмэ, а гъэм Индыл "ныкъуэлІэт" е "ныкъуэпсэут". АдэкІэ нэхъ «гъэщІэгъуэ-

кыулгеут". Адакі анхь «тъящагъузньякшу фенолкі», щівдагьякі», аммощійкі, щиккі»,
домбеякькі якудащ псырдомбеякькі якудащ псырдом правичня правичня дом правичня
дом перущей україний
дом перущей
дому правичня
дому прави

хынун хуейкым. А. хыж Араш гунскым гу

лІэщІыгъуэм дыщопсэу", -зэдыжаІэ. ЖаІэр зыщ, ды-

зэдыжа1э. Жа1эр зыш, ды-к1эльыплыжмэ, шІыуэ-псыр хъумэным апкуэдэ нэ-мыпль щыхуащ1а къз-гъуэтыгъуейш. Дэ зи гугъу тщ1ар Инды-пырш, ауэ ди республикъм щежэх псыхэм я щытык1эм спкау) а гуныкъуэтъуэ ды-дэхэр щы1эш. Нанотехно-логиехэм дыпэпльэну, хъзлогиехэм дыпэплъэну, хьэ-мэрэ дэ тхузэфІэкІынур тщІэну? Ди кІэрыхубжьэрыхур псыхъуэхэм дэдмы-кІутэнращ зи гугъу сщІыр.

КЪАНЫКЪУЭ Анфисэ.

еішыФ ● Зи псалъэхэри

хущхъуэ

a....

Пщіэ нн зыхуэсщі «Ады гэ псалъэ» газетым н напэ-кіуэціхэр къэзгъэсэбэпу, фіыщіэшхуэ хуэсщіыну сыхуейт Бахъсэн дэт сысыхуент Бахьсэн дэт сы-маджишым и травматоло-гне къудамэм и докутыр и хъншхъз Вэрокъуз Пур-хълий. Ар шізныгъз куу зыбтъэдэлъ, зи Ізпэри щабэ, зи псатъэри гуапэ Ізщіагъэліш.

Винагъзини.

ИДЖЫБПАГЪЭ СЭ а сымажаущым сыщіэльащ ткъзмахущым нэскіз. Хьа хьзукара у раг стемакара у раг у раг стемакара у раг у раг стемакара у раг у раг у раг
кара у раг у раг
кара у раг у раг
кара у

Апхуэдэ цыху щыпкъэм и унафэм щіэту пажьэ мед-сестрахэри гу щабэ зиіэхэщ. Абыхэм бзэ ІэфІ яіурылъщ, сымаджэм хуащіэ я къалэн-хэр и чэзум икіи дагъуэншэу зэфіах.

Вэрокъуэ Нурхьэлийрэ ар зи унафэщі къудамэм щылази унафэщі къудамэм ціыла-жьэ адрей Іэщіагьэліхэмрэ я лэжыыгьэ екіум папшіэ фіы-щіэ яхузощі. Апхуэдэу сы-маджэм и узыр дагьэпсын-цізу, я къалэнхэм хуэпэжу куэдрэ Тхьэм игъэлажьэ.

дыджэ амдул пенсионер. Бахъсэн куей, Къулъкъужын Ищхъэрэ къулжэ

Адыгэ театрым

фрегъэблагъэ

Щоджэнціыкіу Алий и ціэр зезыхьэ Адыгэ драмз театрым мэлыжьыхь мазэм егьэльагьуэ мыпхуэдэ спектаклхэр:

Мэлыжымым и 10-м:

Несин Азиз. «СыукІ иджы, дунейнэху!» (ГушыГэ). Мэлыжыхым и 15-м:

Нало Заур. «ІэфІынэ и нэ фІыцІитІыр (Лирикэ драмэ).

Мэлыжьыхьым и 22-м:

Думэн Мурадин. «**Уэлий** и парашют» (*ГушыІэ*).

Театрым и художественнэ унафэщІыр Урысей Федерацэм щІыхь зиІэ и артист ШЫБЗЫХЪУЭ Басирщ.

ЩыщІидзэр сыхьэт 18-рэ дакъикъэ 30-рщ.

Телефонхэр: 42-64-94, 42-33-89.

Анэм и нэпсыр

Гъащіэр плъыфэ куэду зэхэлъщ. Абы щы-эхэухуэнащ гуфіэгъуэри гузэвэгъуэри. гукъыдэжри нэщхъеягъуэри. Гур хэзыгъа-хъуэщ, дэрэжэгъуэ къозытщ гуфІэгъуэр. Ар псэм щыбгъафіз Іуэхуфіщи, гу лъащізм илъщ, къару къуиту. Гузэвэгъуэр зихуэдэр ильш, къвру къуиту. Јузаватъуза зихуазар въз псалъям къок! бер гре ехуз. гуф1эгъуза шјахъумз. абы и гушіыју къвпфіокіуз. яялс гушівр. пиятърыр къвпфіышінгьжіыу. Псом хузмывау къзльаш авзмрз бынымрз жалым шазалашімкым меж. Абы шыгъуз-ми. уи бын и гузаватъуз умыльатъуныр фіь-тъузшухаш. Итания. алууаза гузузори къв-шохъу ди шіыльам. Аблеж шівузасым и хабазуал загатъула гумы. хабзэхэр зэтекъута мэхъу, езы уафэ дыдэ

АПХУЭДЭ и гузэвэгъуэкІэ иджыблагъэ ынддэгуэшащ Зеикъуэ къуажэм щыпсэу, ди зетым и щІэджыкІакІуЗ Щоджэн Хъаджэт. ы и къуэ Хъусенрэ абы и ныбжХъгъу Къз-

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭІ

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (редактор нэ хъыщхьэм и къуэдзэ), Ширдий Марин: (редактор нэхъшцхьэм и къуэдзэ), Гъу рыжь Мадинэ (жэуап зыкь секретарь) Жыласэ Маритэ, Льостэн Музэ, Ныбэж Таисэ, Уэрдокьуэ Жансурэт, Хьэжы кьарэ Алик, Шал Мухьэмэд.

Республико, Налшык къалэ Лениным и цІэкІз щыІэ уэрам, 5, ебгъуанэ-епщІа-

ралбийрэ гуузу дунейм ехыжащ, гъуэгу тету. Хъаджэт и гъусэу гуауэшхуэм иронэщ-хъей и къуэ Арсен, и нысэ Мадинэ, и къуэрылъхухэу Зитэ, Заретэ, Радимэ сымэ, я алэш-Заретэ, Радимэ сымэ, я́ адэш-хуэ хъусен и ІэфІыр нэсу эыхээыщіэну хунэмыса Алим цІыкіурэ Алинэ дахэрэ, Къз-ралбий и унагъуэр, благъэ-хэр, Іыхълыхэр. Анэм и гуауэр дэдгъэ-

псынщіэн, дэтіэтыфын, и нэпсыр дгъэгъущыфын ди гугъзу псалъз къыдолъы хъуз, ауз ахэр гъузтыгъуейш хъ́уэ, а́уэ ахэр гъуэтыгъуейщ. Игъуэ нэмысу дунейм ехыжа-ми, лъзужьыншэ хъуакъым ум щ!алэр, Хъаджэт. Абы къыщ!энащ и хъыджэбзи-тыр: Зитэрэ Заретэрэ, уи!эщ Арсенрэ абы и унагъуэмрэ. Уи ІэфІагърэ щабагърэ хуэны-къуз а щізблэм адэкіз узэрып-

ьэтіысыну Тхьэм жиіэ. ЖЫЛАСЭ Маритэ Япэм ещхьу, къыстепсэжкъым дыгьэр, Жэщри мазэм сфіощі дэмынэхуж. Щимытыжкіэ уэгум уэ уи вагъуэр, Къысщохъу Іэфыр гъащіэм щіилъэсыкі. узульныгы, ... Щіэжьей ціыкіухэм нэбзийм зыхуаший. Пасэу, дыгуіэжу утіэщіэкіри, Къытщыпщіащ ди гъащіэр гъэкіуэгъуей Уи къуэш закъуэм уафэр кънголъахъшэ Сфіощі дамэншэу къзбгьэнауэ ар. Дунеишхуэм утелъэтыжами, Ди гум, ди псэм уи сурэтыр илъщ. ЩОДЖЭН Хъаджэт

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор изхышхым, секретарым - 42-56-19; редактор изхышхым и ккуудээхэх - 47-31-54, 47-33-23; жууан зыхыс секретариатым - 42-22-66. Къудам Ужин - 42-22-66. Къудам Гумуумис - 42-22-66; къудах гъаштэруму льянк. Гумуумис - 42-22-66; къудах гъаштэруму изъянк. Гумуумис - 42-22-68; кърдах гъаштэрум - 47-22-63, что събът шІапіххім ядлатжкэнымкіэ - 42-60-53; хкыбары шіххімкі, спортымую письмохмісь - 42-2-88; ета жживатьзмую шізнатьзмісь - 42-63-64, 47-32-15; зада кіакіуххм - 42-21-88; корректорххм - 42-60-27; бул галтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторххм - 42-22-84 компьютер ІуххушІапізм - 42-26-41; сурэттехым 42-75-78.

Теддээ тхыггэхэм къмпцыхьа бжыггэхэм, къмпцаГэ Јухутулухэм я пжаглымк э ахэр зытхахэм нэгү жууан ях Ангорхоэр редактому а ухуу сельаж Бу ээтехуэ ээмэг эргийг ээмэг ээмэг ээмэг эх эмглэг эмэг эмэг эмэг эмэг эмэг эм эм эмэг эм эмэг эмэг эм эм эмгэг эм эмэг эм эмийг эм эмгийг эмэг эмгийг эмэг эмэг эм эмгийг эмглэг эм эмгийг эм эмгийг эмгийг эмгийг эмэг эмгийг эмгийг эмглэг эмгийг эмэг эмгийг эмгий

Тел.: 42.0-51, 42.19-59.
Газетыр привымов жээли жэк КыБР-м и "Роспечать." АО-м.
Газетыр 1989 гээл дыгьэгажээ и 16-м
- №Н-006-м инээт хухани.
Зэн илээсми тазетыр 250-рэ кыдомі.
Зэн илээсми тазетыр 250-рэ кыдомі.
Министерству 1995 гээл инда Реалоноги и пэр зельхэ и полиграфкомбинат, Налима к.-, Денинам и цэрэ нэмээ и полиграфкомбинат, Налима к.-, Ленинам и цэрэ нэмээ и полиграфкомбинат, Налима к.-, Ленинам и цэрэ нэмээ и полиграфкомбинат, Налима к.-, Ленинам и цэрэ нэмээ на полиграфкомбинат, Налима к.-, Ленинам и цэрэ на полиграфкомбинат, Налима к.-, Ленинам к.-, Ленинам к.-, Ленинам к.-, Ленинам к.-, Ленинам к.-, Ленинам к

МыкъыджІвлевум етэмевахзи; жууап зыхы секретарым и клуэдд Дышки Соня, редактору Шклилимыш Изд, корвесторум до Тамар; (2,4-но ивал.), ПукатІвле Юру (1,3-но ивал.), корвесторум и дэльниккуутгу Муанкул Компьющеру живан; корвесторум и дэльниккуутгу Муан у данар; корменторум и дэльниккуутгу Муан у данар; дэгжэг жүйн бай дэгжэг жүйн дэгжэг жүйн бай дэгжэг жүйн дэгж жүү жүйн дэгж жүү жүйн дэгж жүүл жүйн дэгж хүйн д

Номерыр "Адыгэ псальэм" и компьютер ІзнатІэм щагьэхьэзыращ, Газетым Тэ тедзэн хуейщ сыхьэт 20.00-м. Щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ, дексыр 51531 €Тираж 10.008 €Заказ №1260